

ФОРМУВАННЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

В.І.Абрамов,

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри глобалістики,
європейської інтеграції та управління
національною безпекою НАДУ*

Принципи та пріоритети підготовки фахівців у галузі публічного управління та адміністрування

Діяльність фахівців у галузі публічного управління та адміністрування набуває форми виконання службових функціональних обов'язків, сама сутність якої пов'язана з цілепокладанням, використанням знань, професійних компетентностей та інших форм інформації. Тобто інформація є основою як організації системи, що розглядається в цілому, так і на кожному її структурному рівні, включно з кадрами публічного управління та адміністрування (індивідами), що становлять її елементарний рівень. Управлінська діяльність щонайменше передбачає такі елементи: оволодіння знаннями, накопиченими в процесі наукових досліджень; систему цілей, сформованих на основі набутих знань, досвіду й урахування реального стану системи; розбудову організаційної структури, елементи якої покликані забезпечити реалізацію функцій органів публічного управління та адміністрування; створення сукупності соціальних та державних інститутів та інституцій, що забезпечують умови для їх ефективної діяльності; координацію їх дій та прояв належної активності тощо. Для системи управління характерним є нерозривність пізнавальної та практичної діяльності, знань та їх застосування, урахування як економічних, політичних, соціальних, духовно-культурних (ментальних) чинників, а також стану природного середовища. У ній центральну роль відіграє людина, всебічна підготовка якої та створення умов для реалізації її потенціалу стають ключовими

передумовами. З цих та деяких інших причин система управління, що відображає практичне втілення організаційного підходу до системи підготовки державних службовців України, утвердилася як адекватний спосіб досягнення високих результатів, стала відповіддю на складні виклики сучасного життя.

Система підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” функціонує, в першу чергу, за принципами нерозривності пізнавальної та практичної діяльності, знань та їх застосування в державному управлінні та стійкого розвитку освітніх комплексів професійної підготовки фахівців органів публічного управління та місцевого самоврядування України. Ці методологічні положення не лише розкривають необхідність організаційного підходу, а й дають змогу розглянути пізнавальну та предметно-перетворювальну діяльність людей в їх єдності. Безпосередньо, тобто на одному з найменших (найнижчих) рівнів узагальнень, організаційний підхід проявляється як нерозривна єдність структурних та функціональних характеристик системи підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”. Двоєдина сутність її організації передбачає свідому діяльність людей щодо формування структурних елементів, які забезпечують найбільш повну реалізацію функцій системи, що розглядається та створення відповідних суспільних умов для успішної (ефективної) взаємодії між ними. Тому поняття організації набуває двох взаємопов’язаних (що характеризують єдиний об’єкт – Систему підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”, але самостійних значень: перше відображає структурну будову і встановлення зв’язків між рівнями системи (її статичний стан), а друге – взаємодію між структурними елементами, процес функціонування системи (її динамічний стан).

Для формулювання принципів розвитку освітніх комплексів візьмемо запропоновану в [1; 2] типологію основних ідей, принципів розвитку освіти і умов їх реалізації, і потім врахуємо (додамо) в них специфіку освітніх комплексів професійної підготовки фахівців державного управління України.

Сукупність основних ідей розвитку освіти – це гуманізація освіти; демократизація освіти; розвиток випереджаючої освіти; становлення безперервної освіти. Основою класифікації ідей є

суб'єкти, на яких спрямовані цілі освіти (“споживачі” освіти): особа (ідея гуманізації), суспільство (ідея демократизації), виробництво (ідея випереджаючої освіти), сама сфера освіти (ідея безперервної освіти).

Реалізація ідеї **гуманізації освіти** базується на таких принципах розвитку: фундаменталізації освіти; діяльній спрямованості освіти; національного характеру освіти. Основою класифікації принципів є переконання особи, що складають її світогляд, і прагнення до його реалізації, і об'єднуючі емоційні (гуманізація), інтелектуальні (фундаменталізація) і вольові (діяльна спрямованість) компоненти особистості; національний менталітет як інтеграційна характеристика переконань особи (національний характер освіти).

Умовами реалізації принципу фундаменталізації освіти є навчання слухачів базисним кваліфікаціям; посилення загально-освітніх компонентів у професійних освітніх програмах; орієнтація професійної школи на підготовку фахівців широкого профілю; модульна побудова змісту освіти (інтегративний варіант як один з можливих); посилення наукового потенціалу навчального закладу; методологічна підготовка тих, що навчається. На нашу думку, дуже серйозною альтернативою може стати перехід до концептуальних знань (на відміну від диференційованих, формалізованих, прикладних, практичних). Безумовно, йдеться не за їх повну відміну, але вони не повинні домінувати.

Ідея **демократизації освіти** потребує реалізації принципів самоорганізації навчальної діяльності (разом з організацією); співпраці педагогів і слухачів; різноманіття освітніх систем; однакових можливостей та суспільно-державного управління [3].

Евристичне значення має розгляд умов реалізації принципу різноманіття освітніх систем, що означає диференціацію освітніх програм; індивідуалізацію освітніх програм; багату складність освітніх установ; різноманіття типів освітніх установ.

Ідея **випереджаючої освіти** може бути реалізованою з урахуванням принципів випереджаючої підготовки кадрів для органу розвідки; саморозвитку особи, яка навчається (слухача).

Основою класифікації принципів розвитку є суб'єкти, що мають відношення до виробництва: суспільство (випереджуючий рівень), регіон (випереджуюча підготовка кадрів), особа (саморозвиток).

Умовою реалізації принципу випереджаючої підготовки кадрів щодо публічного управління є завчасна підготовка і перепідготовка фахівців з перспективної для управлінської діяльності спеціальності (професії). Основою класифікації умов є такі сфери особистості: інтелектуальна, духовна, вольова, емоційна, сенсорно-рухова.

У свою чергу принципами реалізації ідеї *безперервної освіти*, що мають методологічне значення для дослідження системи професійної підготовки фахівців з публічного управління України, є такі: базової освіти; багаторівневості освітніх програм; додаткової (взаємодоповнення) базової і післядипломної освіти; маневреності освітніх програм; спадкоємності освітніх програм; інтеграції освітніх структур; гнучкості організації форм освіти (навчання).

Умовами реалізації зазначених принципів освіти можна визначити такі засади: створення основи для подальшого руху людини в освітньому просторі по всіх можливих векторах; введення освітніх програм багатьох рівнів і ступенів; підготовка і перепідготовка фахівця для роботи на конкретному робочому місці; створення технологій “стиківки” змісту освітніх програм різних профілів, рівнів і ступенів; створення єдиного освітнього простору управлінської освіти.

Вище вказано загальні ідеї, принципи і умови розвитку СППФРО МО України як освітнього комплексу. Тепер необхідно відповісти на запитання: що якісно нового з’являється в освітньому комплексі? Оскільки освітні комплекси є формою організації освітніх систем, то особливе значення мають такі узагальнення.

По-перше, в освітніх комплексах є можливість поєднувати різноманітність як їх елементів – освітніх установ та їх підрозділів, – так і освітніх програм, що реалізуються ними.

По-друге, як показує досвід існування реальних освітніх комплексів, вони великою мірою відображають, орієнтуються і формують національну освітню політику та дозволяють централізувати управління і контроль як з боку держави і суспільства, так і з боку органів управління.

По-третє, вертикальна інтеграція освітніх програм є однією з ключових характеристик освітнього комплексу, разом з тим відомо, що система, що володіє різноманітністю і надмірністю (вона

досягається, зокрема за рахунок горизонтальної інтеграції), є гнучкішою. В умовах організаційної інтеграції простіше координувати відповідність освітніх програм різних рівнів.

По-четверте, принцип інтеграції освітніх структур є ключовою ідеєю існування освітніх комплексів.

Підбиваючи підсумок, зупинимося на таких висновках.

Під управлінням ми розуміємо *створення для Система підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” таких умов, які дозволяють їй виконувати свою місію і поточні функції*; управління системою здійснюється відповідно до цілей, які виробляються спільно органами влади, освітніми установами і громадськістю як споживачами освітніх послуг, проте створення умов для реалізації цих цілей залежить не стільки від цих суб’єктів, скільки від завдань професійної діяльності.

Закони, характер та особливості управлінської діяльності є об’єктивною потребою та формують вимоги до підготовки фахівців цього напрямку. Система підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” має бути організованою згідно з вимогами як із боку наявних моделей діяльності та кваліфікаційних характеристик посад, так і з урахуванням прогнозу діяльності (вказується повний перелік об’єктів або предметів діяльності, з якими пов’язана діяльність фахівця (системи, елементи систем тощо).

Інтеграція елементів системи підготовки фахівців за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” має відбуватися на основі принципів стійкого розвитку освітніх комплексів. Описання діяльності випускника ЗВО на первинній посаді має відображати середньостроковий прогноз змін цієї діяльності. Визначення змісту навчання й точних орієнтирів для формування структури і змісту освітньо-професійних програм забезпечує їй найбільш продуктивну роботу. Основним інтегруючим чинником, що розділяється всіма її структурами, є мета освіти – розвиток людського потенціалу. Крім того, в результаті такої інтегрованої взаємодії елементів системи виникає синергетичний ефект її діяльності.

Список використаних джерел

1. Газарян С. В. Професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування: зміст, форми та методи : автореф. дис.

на здобуття наук. ступеня докт. наук з держ. управління : 25.00.03 “державна служба” / Світлана Вікторівна Газарян. – Київ, 2011. – 36 с.

2. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М.З. Згуровський. – Київ : НТУУ “КПІ”, 2006. – 544 с.

3. Сурмін Ю. П. Стан, проблеми та напрями вдосконалення наукових досліджень галузі науки “Державне управління” / Ю. П. Сурмін / Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни: Матеріали всеукр. наук.-прак. конф. за між нар. участю (Київ, 31 трав. 2012 р.): до 15-річчя галузі науки “Державне управління”. – Київ : НАДУ, 2012. – С. 8–16.

В.В.Амельченко,

*аспірант кафедри парламентаризму
та політичного менеджменту НАДУ*

Професійні компетентності кризового менеджера у сфері публічного управління

Важливою умовою формування професійної компетентності фахівця у сфері публічного управління та адміністрування у сучасному суспільстві є набуття навичок управління в кризових ситуаціях, що відповідно вимагає значної уваги до їх підготовки. Це стає особливо актуальним на шляху професіоналізації публічної служби в умовах переживання іманентних криз системи державного управління, які супроводжували вітчизняні державотворчі процеси з часів набуття незалежності.

Враховуючи нагальність вирішення поставлених задач в системі підготовки фахівців у галузі публічного управління та адміністрування актуальним постало завдання адаптування навчальної програми в системі освіти в цій галузі до відповідних вимог з метою забезпечення передумов формування професійних компетентностей кризових менеджерів в публічному управлінні.

Проблеми кризового менеджменту вперше були підняті в точних науках, Зокрема, в 1979 році у Німецькому управлінні по аеронавтиці і дослідженню космічного простору США була